

COUR DE JUSTICE

BENELUX

GERECHTSHOF

A 2011/3/7

ARREST

In de zaak A 2011/3

Inzake:

Mercator Verzekeringen N.V. e.a.

tegen:

Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds e.a.

Procestaal: Nederlands

ARRET

Dans l'affaire A 2011/3

En cause :

Mercator Assurances S.A. e.a.

contre:

Le Fond commun de Garantie Automobile e.a.

Langue de la procédure : le néerlandais

GRIFFIE

REGENTSCHAPSSTRAAT 39
1000 BRUSSEL
TEL. (0) 2.519.38.61
FAX (0) 2.513.42.06
curia@benelux.int

GREFFE

39, RUE DE LA RÉGENCE
1000 BRUXELLES
TÉL. (0) 2.519.38.61
FAX (0) 2.513.42.06
Curia@benelux.int

Het Benelux-Gerechtshof heeft in de zaak A 2011/3 het volgende arrest gewezen.

1. Overeenkomstig artikel 6 van het Verdrag betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechtshof van 31 maart 1965 (verder te noemen: het Verdrag) heeft de rechtbank van eerste aanleg te Turnhout in een vonnis van 16 september 2011, gewezen in de zaak 10-1120-A van de Mercator Verzekeringen N.V. e.a. (verder te noemen: Mercator) tegen het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds GMWF (verder te noemen: GMWF), een vraag van uitleg gesteld met betrekking tot artikel 3, § 1, van de Gemeenschappelijke bepalingen bij de Benelux-Overeenkomst van 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen.

Ten aanzien van de feiten

2. Uit het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Turnhout blijken de navolgende feiten:
- F.V. lijdt vanaf zijn zestiende levensjaar aan een chronische paranoïde schizofrenie en werd sinds 1994 gedwongen opgenomen in psychiatrische instellingen;
 - op 6 oktober 2001 kreeg hij toestemming om die namiddag bij zijn ouders door te brengen;
 - F.V. maakte de autosleutels van zijn vader afhandig en ging er ondanks het verbod hiertoe met het voertuig vandoor;
 - de politie werd verwittigd en de vader met een schoonzoon zette, samen met de politie, de achtervolging in;
 - F.V. begon steeds sneller te rijden toen hij bemerkte dat hij werd achtervolgd;
 - F.V. veroorzaakte uiteindelijk een aanrijding te Mol waarbij naast het voertuig van zijn vader, verzekerd bij Mercator, een ander voertuig was betrokken. De bestuurster van dit andere voertuig overleed op 15 oktober 2001 als gevolg van de opgelopen verwondingen.

Prejudiciële vraag

3. De rechtbank van eerste aanleg te Turnhout oordeelt dat een uitleg van artikel 3, § 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen bij de Benelux-Overeenkomst van 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen noodzakelijk is om uitspraak te kunnen doen; bij vonnis van 16 september 2011 heeft zij de zaak aangehouden totdat het Benelux-Gerechtshof uitspraak zal hebben gedaan over de volgende prejudiciële vraag:

“Geldt de uitsluiting van dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van hen die zich door diefstal of geweldpleging de macht over het motorrijtuig hebben verschaft, bedoeld in artikel 3, § 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen bij de Overeenkomst van 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, ook indien degene die de materiële daad van opzettelijke wegneming en gebruik van een motorvoertuig zonder toelating van en tegen de uitdrukkelijke wil in van de eigenaar stelde en nadien als bestuurder een ongeval veroorzaakt, niet toerekeningsvatbaar kan worden geacht aan deze (gebruiks)diefstal en het veroorzaken van het ongeval ten gevolge van een geestesstoornis waaruit volgt dat hij niet verantwoordelijk kan worden gesteld voor zijn daden, zodat hij noch strafrechtelijk verantwoordelijk noch burgerlijk aansprakelijk is?”

Ten aanzien van het verloop van het geding

4. Het Hof heeft, overeenkomstig artikel 6, lid 5, van het Verdrag, een voor conform getekend afschrift van het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Turnhout gezonden aan de partijen en aan de ministers van Justitie van België, Nederland en Luxemburg.

De partijen hebben de gelegenheid gekregen schriftelijke opmerkingen te maken over de aan het Hof gestelde vraag.

Voor het GMWF heeft mr. H. Geinger, advocaat bij het Hof van Cassatie, een memorie ingediend.

Voor Mercator heeft mr. B. Maes, advocaat bij het Hof van Cassatie, een memorie ingediend.

Eerste advocaat-generaal Guy Dubrulle heeft op 3 februari 2012 schriftelijk conclusie genomen.

Ten aanzien van het recht

5. Artikel 3, § 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen bij de Benelux-Overeenkomst van 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen bepaalt: *“De verzekering moet de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekken van de eigenaar, van iedere houder, van iedere bestuurder van het verzekerde motorrijtuig en van iedere vervoerde persoon, zulks met uitzondering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van hen die zich door diefstal of geweldpleging de macht over het motorrijtuig hebben verschaft en van hen die, dit wetende, een dergelijk motorrijtuig zonder geldige reden gebruiken.”*

6. Artikel 3, § 1, eerste lid, van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, bepaalt:

“De verzekering moet waarborgen dat benadeelden schadeloos worden gesteld in geval van burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de eigenaar, van iedere houder en van iedere bestuurder van het verzekerde motorrijtuig, alsmede van degenen die daarin worden vervoerd, van de werkgever van bovengenoemde personen, wanneer dezen van alle aansprakelijkheid zijn ontheven krachtens artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten en van de organisatie die bovengenoemde personen inzet als vrijwilligers, wanneer dezen van alle aansprakelijkheid zijn ontheven krachtens artikel 5 van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers, zulks met uitzondering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van hen die zich door diefstal, geweldpleging of heling de macht over het motorrijtuig hebben verschaft.”

7. Het Hof is, ondanks het verschil in formulering tussen de beide bepalingen, bevoegd om kennis te nemen van het verzoek om uitleg dat betrekking heeft op het begrip “diefstal” dat in beide bepalingen voorkomt.

8. De Gemeenschappelijke Toelichting bij artikel 3, § 1 van de Gemeenschappelijke Bepalingen vermeldt:

“Van de verzekering is slechts uitgesloten de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van degene die zich door diefstal of geweldpleging van het motorrijtuig meester heeft gemaakt en van degene die zonder wettelijk motief van het voertuig gebruik maakt in de wetenschap dat het gestolen is. Het gebruik van het motorrijtuig door een bestuurder die zijn bevoegdheid overschrijdt, is in de verzekering begrepen.”

9. Deze uitsluiting van dekking is gerechtvaardigd door het feit dat de eigenaar door de diefstal iedere macht en zeggenschap verliest over het gebruik dat de dief van zijn voertuig maakt. De vraag of de dief al dan niet toerekeningsvatbaar is en voor deze daden strafrechtelijk of burgerrechtelijk aansprakelijk kan worden gesteld, is hierbij niet relevant.

10. De vraag van uitleg die de rechtbank heeft gesteld dient derhalve zo te worden beantwoord dat artikel 3, § 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen bij de Benelux-Overeenkomst van 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, aldus dient te worden uitgelegd dat de daarin bepaalde uitsluiting van dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van degene die zich door diefstal de macht over het motorrijtuig heeft verschaft,

ook geldt indien degene die de wederrechtelijke handeling heeft begaan die aan de delictsomschrijving van diefstal of gebruiksdiefstal beantwoordt, ten gevolge van een geestesstoornis ontoerekeningsvatbaar is.

Ten aanzien van de kosten

11. Het Hof moet, volgens artikel 13 van het Verdrag, de kosten vaststellen welke op de behandeling voor het Hof zijn gevallen, welke kosten omvatten de honoraria van de raadslieden van partijen voor zover zulks in overeenstemming is met de wetgeving van het land waar het bodemgeschil aanhangig is.

De kosten worden vastgesteld op 1.500 euro.

Het Benelux-Gerechtshof

Uitspraak doende op de door rechtbank van eerste aanleg te Turnhout in zijn vonnis van 16 september 2011 gestelde vraag,

Verklaart voor recht

12. Artikel 3, § 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen bij de Benelux-Overeenkomst van 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, dient aldus te worden uitgelegd dat de daarin bepaalde uitsluiting van dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van degene die zich door diefstal de macht over het motorrijtuig heeft verschaft, ook geldt indien degene die de wederrechtelijke handeling heeft begaan die aan de delictsomschrijving van (gebruiks)diefstal beantwoordt, ten gevolge van een geestesstoornis ontoerekeningsvatbaar is.

Aldus gewezen op 12 juni 2012 door L. Mousel, eerste vicepresidente, E. Forrier, tweede vicepresident, A.M.J. van Buchem-Spapens en C.A. Streefkerk, rechters, en E. Dirix, E. Conzémus, E. Goethals, I. Folscheid en A.H.T. Heisterkamp, plaatsvervangende rechters,

en uitgesproken ter openbare terechtzitting te Brussel, op 28 juni 2012, door de heer
E. Forrier, voornoemd, in aanwezigheid van de heren G. Dubrulle, eerste advocaat-generaal, en
A. van der Niet, hoofdgriffier.

A. van der Niet

E. Forrier